

Горюнова Марина Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри
іноземних мов;
Савенко Тетяна Дмитрівна,
кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри
іноземних мов;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

НАВЧАЛЬНИЙ МАТЕРІАЛ КОМУНІКАТИВНОГО ТИПУ ЯК ЗАСІБ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

В основі розробки учбових матеріалів повинна лежати функціональна модель навчання конкретній формі спілкування. Така модель являє собою складну смислову та структурно-типологічну схему: змістовно смислова частина розкриває семантику комунікації, демонструє залежність її від соціальних функцій мови; а структурно-функціональна частина дає картину мовленнєвої реалізації. Навчання усному розмовному спілкуванню за такою моделлю має здійснюватися в рамках національно-культурної матриці спілкування. Тому необхідно уточнити якісний та кількісний зміст поняття «національно-культурна матриця спілкування».

Психологічна орієнтація лежить в основі двох загальних видів мовленнєвого спілкування - соціально орієнтованого та особистісно орієнтованого.

Організуючим центром *соціально орієнтованого спілкування* є контактоуста- новлююча функція мовлення. Комунікативне завдання адресанта - задовольнити соціальні та матеріальні потреби, використовуючи засоби соціально-символічної регуляції поведінки адресантів, які прийняті в іншомовному культурно- мовленнєвому середовищі. Специфіка комунікативних вмінь обумовлюється характером взаємодії між комунікантами: контактують соціальні типи, змінюючи соціальні ролі. Виникають певні труднощі в комунікації, а саме, руйнація національно-забарвлених стереотипів свідомості на рівні мови, культури і поведінки з метою прилаштуватися до етикетно-ритуальних особливостей українського мовленнєвого спілкування, яке актуалізує поняття «коди комунікативної поведінки».

З іншого боку, організуючим центром *особистісного орієнтованого спілкування* є ціннісноорієнтаційна функція спілкування. Стимулом мовлення є взаємодія установок, закладених в отриманій адресантом інформації та його особистих ціннісних орієнтацій. Специфіка комунікативних вмінь обумовлюється іншим характером взаємодії між комунікантами: контактують особистості. Труднощі в комунікації: необхідність для студента прилаштуватися до національно-особистісних особливостей українського мовленнєвого спілкування, яке актуалізує поняття «національний характер» і визначає «стиль комунікації поведінки»; сформувати вміння (здібність) орієнтуватися в духовних сферах життя іншомовного середовища.

У методику викладання іноземної мови увійшло поняття «особистісний смисл», яке є початковою ланкою схеми: національний смисл - інтерактивний смисл. Взаємодія цих значень у рамках національно-культурної матриці спілкування сприяє виробленню етичних норм лінгвокультурної взаємодії та міжнаціональному обміну морально-етичними цінностями.

Навчальні матеріали, які є утворюючими джерелами певних понять, слід відбирати за спеціальною програмою, яка включає соціальні й смислові контакти, враховує національні особливості адресата та знайомить його з національними особливостями спілкування в українському мовленнєвому середовищі.

Список використаних джерел

1. Лисенко Г. В. формування соціокультурної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови. иЯЪ: <http://www.psyh.kiev.ua>.
2. Ушакова Н. І., Дубічинський В. В., Тростинська О. М. Концепція мовної підготовки іноземців у ВНЗ України // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. Вип.19. 2011. С. 136-146.
3. Яковлева О. Мовна компетенція студентства та мовна ситуація в українських ВНЗ у контексті наближення України до європейського освітнього простору / // Вища освіта України. №4, 2010. С. 24-30.